

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Tractatus co[n]sultatorij venera[n]di magistri Henrici de
Gorychum artium et sacre theologie p[ro]fessoris
illuminatissimi quondam insignis vniuersitatis Coloniensis
vicecancellarij ac Burse Montis ...**

Heinrich <von Gorkum>

Jmpressus Colonie, Anno supra Jubileum terci

VD16 H 2128

Breve consilium in quodam casu de iure decimarum

[urn:nbn:de:bsz:31-299185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-299185)

Tractatus magistri Henrici Gorychii

Tractatus magistri Henrici Gorychii, princeps breue consilium in quodam casu de iure decimarum

Magister

emergit talis monasterium quoddam canonicorum regularium circa

pauca dies est in quodam loco edificatum ad que se extendit ius decimarum diuina aialia, vtpote oues porcos anseres apes etc. Pertinet autem ius illud ad quoddam capitulum ratione cuiusdam parochialis ecclesie ipsius capituli collegio incorporare. Itaque ipsi canonici requirunt ius antiquum eis debitum ex parte huiusmodi decimarum. Contra respondent ipsi religiosi quod tam de iure communi quam scripto debet esse liber ab huiusmodi decimarum solutione. Querit igitur in qua parte debeat veritas declinare in hac controuersia. Quamuis autem materia de decimis sit consideratio satis spaciose, intendimus tamen in arte ad ea tantum que ad presentem casum discutiendum sunt requisita, et quod mihi videtur verissime probabiliter preferam, meliori iudicio semper saluo, cui me semper paratus sum submittere. Primo igitur premitenda sunt quedam pambula. Sequendo sub iungende aliquae propositiones. Primum igitur pambulum est, quod preceptum de solutione decimarum partim est morale et partim positivum, est enim partim morale quasi iudicium naturali ratione, quod enim eis quod diuino cultui ministrant ad salutem populi totius, etiam econuerso populus necessaria vici ministerio naturalis dicat, sicut et his quod communi veritate inuigilat, sicut principibus et alijs huiusmodi stipendia vici de

lentur a populo, propter hoc dicitur, decimo ait saluator, dignus est operari mercede sua. Et pro ad cor, nono naturalis radice solutionis decimarum tangens dicit, si nos vobis spiritualia seminamus non magnus est fructus vestra carnalia metamus. Partim autem est positivum habens robur ex institutione diuina in antiqua lege, videlicet quantum ad determinationem decime partis, et nunc in testamento nouo ex institutione ecclesie que eadem parte determinauit. Sequendum pambulum est quod decimarum triplex differentia potest assignari. Nam quedam decime sunt pure prediales, ut vinum bladium, fructus arborum, et huiusmodi. Quedam sunt pure et simpliciter personales, sicut decime puenientes ex aialibus cuiusmodi sunt boues, oues, porci, anseres, etc. quod pascitur ex predijs et indigent custodia hominum, quod hominum labores et diligentias requirit, alioquin ad perfectam non puenirent.

Licet laici teneantur solvere suis ecclesijs parochialibus decimas partiales, ad illarum tamen solutionem non tenentur de iure naturali religiosi regulares

Huius propositionis prima pars est de mente doctoris sancti qui eas sic probat, nam de vnaquaque re percipere est iudicandum secundum eius radice, radix autem solutionis decimarum est debitum quo seminantibus spiritualia debent carnalia. Omnia autem quecumque homo possidet sub carnalibus continentur. Unde peludif quod laici tenentur suis parochijs decimare acquisita per actus personales ut ex mercatorie, vel artificie, seu ad

pro. pma.

nocatōe. vñ dicit Aug⁹. d. militia de
negociatōe et de artificio redde deci
mas. Sequūda vñ ps deducit ex
eadē radicē. qz obligatio soluendi
decimas ex h⁹ pcedit qz seminātib⁹
spūalia hoies refūdet dñt carnalia
q̄a p̄trario sensu ab ill⁹ nō dñt cura
ti prochiales exigere psonales deci
mas q̄b⁹ n̄ semināt spūalia. Nō at
istūit spūalia sacerdotib⁹ religiosis
regularib⁹. neqz ei dispētant eis sa
crāmēta aut doctrinā spūalem qñi
mo religiosi sacerdotes pot⁹ istūit
curas. cū sint emunētions status et
grad⁹ ecclia. vt idē doctor sc̄tus in
2⁹ 2⁹. Inferior at nō ē istuere supe
riori h̄ ecouerso. iuxta illā Diony.
maximā qz h̄ in oib⁹ h̄z ordo dīne
sapie. vt inferiora reducāt ad supio
ra p̄ media. igit i cui⁹ signū. Abraā
dedit. De helisedech tanq̄ superi
ori qui tū tēdicit.

¶ Predicti religiosi nō obli
gati sūt ex autoritate ecclie ecclie/
suis prochia lib⁹ psonales de/
cimas de suis reb⁹ soluere

¶ Nec pō ē de itēōe doctor sc̄ti
vbi sup̄ dicit ei qz ecclia fūdauit d̄ter
minatōem solutōis decimar⁹ sup̄
illā radicē qz seminātib⁹ spūalia de
h̄ carnalia. cū q̄ pastores curati n̄
semināt clericis regularib⁹ spūalia
p̄ut p̄ ex p̄. p̄pōe. p̄z qz p̄memorari
religiosi n̄ tenēt dare decimas p̄so
nales ex istitutōne ecclie. Preterea
istō idem vult Decretis. vñ. q. i. et
moderni doctores iuriscanonicū
late d̄clarat i summa Joānis. g. 2⁹.

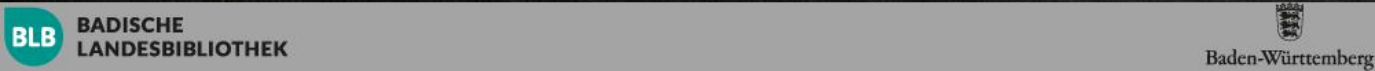
¶ Preuocatos religiosos oi
no exēptos fore ab iparū mi
nutaz. decimar⁹ solutōe nō vi
desimbi equū aut rōnabile.

¶ Nec pō apparet ex regula deuo
allum. Bernardi. Nā illō qd ē insti

nutū p̄ charitatē nō d̄z militare
p̄tra charitatē. Cōstat at dictas de
cimas fore p̄tū p̄diales ex his p̄e
dijis ad q̄ ius recipiēdi decimas dī
cti capli se extēdebat p̄usq̄ mona
steriū dictoz religioz. ibidē p̄stis
tuerūt. vñ nunc dicto caplo subtra
here decimas p̄t⁹ et debitas videt
p̄tra iusticiā 2 p̄ p̄ns p̄tra charitas
tē. neqz palliari p̄t p̄ aliq̄ indulta se
dis aplice. nā talia sp̄ itelligi debēt
saluo iure alieno. nō ei p̄cessim⁹ illi
monasterio eē imune p̄tra ipm dī
ctū caplin ex aliq̄ rōnabili cā. et sic
fm p̄ficiam nō d̄teret dicti religio
si aliqua nouitate atreptare i p̄iudī
cū iurū olim ipi caplo debitozum
Cōfirmat dicta p̄pō ex alen⁹ cau
se p̄sideratōe. Donam⁹ ei qz p̄p̄erit
tas bōe fortune dicto mōasterio ar
rideat. ita vt dilaret eoz possessōes
i p̄dijis q̄ p̄ laicos ārea occupabāt. 2
qz ipi religiosi p̄nt p̄ se 2 p̄rios fas
miliars tā p̄uerfos quā donatos
multa ex illis p̄dijis occupare per
hmōi aialia qz soluere decimas se
asserūt nō d̄tere. Seq̄ p̄ qz ipm
caplin amittet decimas p̄diales si
qs in illis p̄habuit. Seq̄ sequūdo
qz ārea hmōi p̄dita possidebāt p̄
hoies seculares q̄ i dictis p̄dijis nutri
ebāt hmōi aialia qz decimas red
dere recusant ipi religiosi. Seq̄ in
quā qz p̄uēt vñ dictū caplin sustē
tabat nō mediocrit̄ diminuerēt qd
cederet in dānū enorme ipoz cano
nicoz. h̄ at fieri eē p̄hibiti p̄cordis
decimūt doctores iuris canonici.
igitur p̄pō vera.

¶ Si p̄es p̄edētes velint in p̄o. 4
ri et rōni acq̄escere viā mediā
amicabil⁹ cōpōnis nō erit dif
ficale inuenire

¶ Marz p̄pō ex p̄habitis. Nā dictū ē
qz ipi religiosi nō sūt asseriti ad des

Tractat' m'gr'i Henrici Borychi.

cinas psonales fm q' hmōi. **F**rey dicit' ē eodē religiosos nō fore ex-
emptos a p'dialib' decimis inq'stū
hmōi olim ipi caplo debitis subtra-
ctis. q'at' psonalib' z p'dialib' int'ct'
relat' vt arbitroz circumsp'ctō exa-
minet hinc inde. z fm estimatio em-
p'boz calulet q'stū emolimētī cōit'
p'sucit ipi caplo ex suis decimis
puenire an fūdationē sepe dicti mo-
nasterij aut quāt' eēt valor si hmōi
monasterij nō eēt ibidē p'strictū. q'
b' p'fat'is meo videre deberet silis
valor remanere z ad caplin p'uenti.
vñ n' ē silictio p'trāseundum q' hmōi
religiosi s'z viri idustriosi puidit z la-
borib' agroz z nutritōib' aialū
dediti apri z periti. **I**n p'rigit q' lo-
cū sterilē scūt facere secundum z ad
nutritōne aialū idoneū atq' p'pici-
um. **I**taq' si an aductū ipoz religio-
soz terra vicina monasterio fuerit
mū' apta ad reddēdū copū puen-
tū si i nutritōe aialū n' frequētata
ra si habitatorib' ad decimas ob-
ligat' rara. nūc at p' dictoz religio-
soz puidā p'ntā euenerūt p'ria. non
videt' mihi rōi p'sonū q' ratio de
cinaz p'fari debeat fm affluētiam
rez z aialū nūc sub eis vigētē. qz h'
eqlit' eēt eos grauari ad decimas p-
sonales. **Q**uinimo vt ē p'missus ne-
cesse ē circūstāijs singul' pōderat'
estimare cōm valōrē p'z' currentē
aut q' currēt si dicti religiosi illic nō
eēt z iuxta h' moderatōne assigna-
re tributoz. **S**epe fm hāc practicā
soluat iusticie eqlitas nullaq' p'riū
naturā sui iuris patet meo videre
qd' spōte submitto iudicio limpi-
di' sententiū ad gl'am b'ndicte trini-
tatis in eternū regnātis. **A**me

Uidet' distinguēdū papam
pō. v. posse simpl'r a decimaz solu-
tōe dictoz religiosos libertare

Dat' nā potestas cuiuslibet prest'
dētis ē ei p'cessa a deo ad edificati-
onē z n' ad destructōes. vt habet' z'
Corinthioz. r. **N**ec papalis p'tās se-
extēdit ad ea q' h' de iure dino' aut
naturali. nō em' papa p't immutare
formā sacroz q' instituta ē a p'po. nec
p't occisionē inocēt' reddere leticiā.
qz ē p'tra rōne naturalē. dictū ē autē
de iure mali. delect' p'uisio n'ccario
rū ministris d'ni cult'. si q' ipz capū
tulū nō abūdaret vltra p'peticiam
sue sustētatiōis moderate. tūc si pa-
pa p'cederet. p'uer' tal' p'petēne dimi-
nuere. nō eēt p'sentaneū rōni'. z per
p'ns nec aud' erē p'sulere alicui q' ta-
li' p'cessiōe vteret' in foro p'fice. qz se-
deret i p'iudiciū iuris alter'. **E**cōs-
tra at' si ipm caplin abūdaret i p'ue-
tib' respectu d'ni cult'. q' fieri i sua
cedia p'suevit z religiosi elurirent.
tūc si papa p'pōtionabil' disp'faret
iuxta p'gruentā d'ni cult' videt' q'
tal' disp'fatio sua eēt approbāda qz
nō p'ueniret iuri naturali aut dino
q' oparijs distribueret mercedem
fm iusticie dignitatē. **S** h'ec p'pō. est
ex abundantia

Finis p'slij m'gr'i Henrici
Borychi in q'dā casu de iure z so-
lutione decimarū.

Tractat' m'gr'i Henrici Bory-
chi de supstitōib'. **A**d laudē z glo-
riā b'ndicte trinitat' gl'iosoz sp'z p'ci-
nis dei matris. ac tot' cūre celest'

Ale-
ctōne nouis-
sima vestris
me obligauit
dilectionib'
respōsuz qui

buisdā mihi p'sentat' casib' supstitio-
nis ritū p'ccētib'. q's absoluēdo
repetere itēdo. **G**ratia at' d'cedozū